

بی و انوار

۲۹

افوال حضرت امیر رضا
مدبر جم فارسی نظم

۲ شرح و توضیح و ان

ایمان در لغت کبر و درین لغت و در مطلق جمع مقدار آن کبر و در حق و آن نقدی و اقرا
نقدی بمعنی حق و اوست و اقرا از زبان کوایی دادن و نقدی باینکه که جناب یاری
واحد است و توحید او غیر محدود و توحید محدود یعنی رسمی را که واحد فرض کنیم و آن واحد
قابل تجزیه است یعنی عقل خود را می کند که نصف و ثلث می تواند شد حال که توحید باری بجهان
بنابران واحد غیر محدود می گویند و نیز توحید الهی غیر منحصر است توحید منحصر است که هر
مقدار واحد فرض کردن حال که توحید الهی از مقدار بیک است بنابر توحید باری را غیر
منحصر گویند و بجز نقدی ذات نقدی صفت لازم آمد بدلفظان سانی و بدلفظ
لاحق و آن اوصاف کامل است بحیثی که ما فوق آن حال تصور نشود و به مذکور است
نیز اقرا باید که نقدی انبیاء بر آنکه حق تعالی انبیاء علیهم السلام را برای هدایت
خداوند و تبلیغ احکام الهی بر آنها مبعوث کرده است و همچنین اقرا باید کرد ^{الفقد}
ایمان بفتح بکر جمع یمن و آن بمعنی قسم و معنی قسم است که بر کسی را که جلیل
و عظیم الشان میدانند بر صدق اقرا خود کلاه آوردن مثل قسم خدا و کلام وی
و در شرع اسی دو قسم جاریست بحالیکه از عظیم آن قسم اندکی حضرت سید و کوا
آن قسم های قدر اوله مشهور است مثل قسم سر و قسم غل و قسم مادر و پدر و اولاد و غیره و قیاس
ممنوع و نامشروع است

ما فوق
بمعنی برتر

۲
نامد علی

ثالث بالخیر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

هذه كلمات من مقالات اسد الله الغالب علي بن ابي طالب

صلواته ^{سلام علیه} و هي مسومة بنثر الملاي و مرتبه علی ترتیب

حروف التمهی و هو المستعان و علی التکلا

تبرقد بر سر بر می نهند

گفت باز کی که بخت بخند

ایمان المسرع یعرف بایمانیه

و لغت در لغت زیان هر قوم را کون
و در اصطلاح ادراک کردن هر قوم از
الفاظ مدعی خود را و اصطلاح
در لغت بمعنی اصطلاح کردن قوم
در میان خود و در اصطلاح
اتفاق کردن قوم بر شئی واحد
السلام بر این حدیث است در تعالین
انما هو تکرار افعال باین

لغوات تصدیق

عبد
الکریم

د لغت در لغت زبان هر قوم را گویند و اصطلاح
اگر در آن قوم از الفاظ مدعی خود را در اصطلاح در
معنی بکار گیر صلاح کردن قوم در میان خود را در اصطلاح
اتفاق آوردن قوم بر آن
واحد

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

هَذِهِ كَلِمَاتٌ مِنْ مَقَالَاتِ أَسَدِ اللَّهِ الْغَالِبِ
 این کلمات است از اقوال ^{غیر} علی بن ابی طالب علیه السلام
 علی بن ابی طالب علیه السلام و می مسومه بنت ابی طالب
 و مرتبه علی ترتیب حروف التهجی و ^{بزرگ کند و آن علامت دارد از شریفین}
 للمستعان و علیه التکلان **حرف الف**

يَعْرِفُ بِأَيْمَانِهِ

چون قسمهای تو شود مفهوم

فِي الشَّدِّ

تو اوستا کند تو دشمن

إِيمَانِ الْمَرْءِ

دین و ایمان تو شود معلوم

أَخْوَلُكَ مَنْ وَاسَاكَ

هست آنکس برادر و یارم

إِظْهَارُ الْغِيْثِ

است اظهار مال و راز و شکر

أَدَبُ الْمَرْءِ

ادب مرد بهتر از راز است

أَدَبُ عِيَالِكَ

ادب آموز باین و فرزندان

أَحْسِنَ إِلَى

بکن احسان ببحرم و بدکار

أَدَاءُ الدَّيْنِ

دادن و بجا آوردن که از دین است

إِخْفَاءُ الشَّدَايِدِ

از خروتن بود نهفتن غم

مِنَ الشُّكْرِ

مست افشای رازها و شکر

خَيْرٌ مِنْ ذَهَبِهِ

بی ادب را کسی ندارد دوست

تَنْفَعُهُمْ

که ادب نفع و منفعت یابد

الْمُسِيءُ ثَسَدٌ

ناشوی مهتر شنی باین کردار

مِنَ الْمَدِينِ

هر که بد بپیمیند عکس است

مِنَ الْمَرْوَةِ

لن شد ابد نهان ز نا محرم

اِخْوَانُ هَذَا الزَّمَانِ

دوستان زمان خوشاوند

اِسْتَرَى أَحَدُ النَّفْسِ

راحت نفس است در حرمان

حرف الب

خِذْتُ مَادِرُو بِرِ سَلَفِ سِتْ

بِرَكَّتِ الْمَالِ

برکت غنیمت در صدقات

بَشَرِ نَفْسِكَ بِالظَّفَرِ

مزدوده نفس خویش را بظفر

بِعِ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ

بیع کن این جهان بآن عسالم

جَوَاسِيسُ الْعَيُوبِ

جمله جاسوس عیبهای تو اند

فِي الْيَأْسِ

تا امید ی بود خلاص جان

بِرِّ الْوَالِدَيْنِ سَلَفُ

حمت مادر و پدر سرفراز است

فِي آدَاءِ الزَّكَاةِ

برکت مال در ادای زکوات

بَعْدَ الصَّبْرِ

بعد صبر و تحمل و بے مر

تَرْجَحَ

تا شوی شاد و خوش دل و مضم

بِكَاءِ الْمَرْءِ مِنْ خَشْيَةِ

کریه از ترس ایزد اور

و حق سبحانه و تعالی

بَاكِر

نویکده خواستن بکن عادت

بَطْنُ الْمَرْءِ

اشکم مرد دشمن است اورا

بِرْكَتِ الْعَمْرِ

برکت عمر حسن اعمال است

بِكْرَةِ السَّبَبِ

صح شبیه و مجشبه هم

بِلَاءِ الْإِنْسَانِ

چون بای تو از زبان باشد

اللَّهِ قُرَّتْ عَيْنِ

روشنی دلست و نور بهر

تَسْعَدُ

نیک بخت شود

تا بیابی سعادت و دولت

عَدُوُّهُ

عارف فرد دشمن است اورا

حُسْنُ الْعَمَلِ

بد عمل خود همیشه بد حال است

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ

برگت باشد و خوش و خورم

مِنْ الْإِنْسَانِ

چند آن کن که در دمان باشد

بِرَّكَ لَا

نیکیت را کم نمبت هیچ

بَشَاشَةُ الْوَجْهِ

نمازه رویی بود عطا یی در

حرف الت

کن تو کل بحضرت غفار

تَاخِيرًا لِإِسَاءَةٍ

هست تاخیرید چو از اقبال

تَذَارَكَ فِي آخِرِ الْعُمُرِ

کن نذارک در آخر عمرت

تَكَاسَلُ الْمَرْءِ فِي الصَّلَاةِ

کاهلی کردن تو وقت نماز

تُبْطِلُهُ بِالْمِنَّةِ

چون عطا میکنی بخویشی هیچ

عَطِيَّةٌ ثَانِيَةٌ

ترش رویی بود مرگ بتر

تَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ يَكْفِكَ

که بسنده بود ترا سببار

مِنْ الْإِقْبَالِ

از بدی دور باش و فارغ مال

مَا فَاتَكَ فِي أَوَّلِهِ

آنچه شد فوت اول از غفلت

مِنْ ضَعْفِ الْإِيمَانِ

هست از ضعف دین نیم نماز

تَقَالَ يَا خَيْرِ

قال بر خیر سزین که بابی خبر

تَاكِيدُ الْمَوْدَّةِ

قوت دوستی است در حرمت

تَغَافُلُ عَنِ

کمن تغافل از آنچه نیست مگو

تَزَاحُمُ الْأَيْدِي

کثرت دستها با هم غدا

تَضَرَّرَ ف

تو ظرافت بمن بترک کنه

تَوَاضَعُ الْمَرْءُ بِكِرْمَتِهِ

خلق تو میکند بزرگ ترا

تَنْلُهُ

پاک کن لوح دل صوت غیر

فِي الْحُرِّ مَسْتِ

دوستان بادار پر غمت

الْمَكْرُوهِ تَوَقَّرْ

تا بزرگ و عزیز گردی تو

عَلَى الطَّعَامِ بَرَكَتٌ

برکت باشد از عطای خدا

يَتَنَلَّكِ الذُّنُوبُ

تا بری گوی حسن را از ماه

حرف الف

عجب تو میکند ترا رسوا

ثَلَاثٌ مُمَكِّنَاتٌ

کشفندست و جهان را

ثَلَاثٌ تُخَيِّاتٌ

سرمانند و است مردم را

ثَلَاثٌ أَلَا يُحَيِّاتٌ

ثلاث ایمان حیات و نقش عقل

ثَلَاثُ الدِّينِ

ثلاث دین ز مردان علما است

ثَلَاثُ الْحَرَصِ لَا يَسُدُّهَا

ثلاث حرص انسب کبر و

ثَلَاثُ السَّلامَةِ

ثلاث دجانه سلامت نه

ثَلَاثٌ مُعْجِبَاتٌ

نامشان بهت نخل و عجب هوا

ثَلَاثٌ وَعَقْلٌ وَحَيَا

اسمشان هست جود عقل و حیا

ثَلَاثٌ عَقْلٌ وَثَلَاثٌ جُودٌ

ثلاث جود است با و کبر این عقل

مَوْتَ الْعُلَمَاءِ

رخنه فتن مردان جلا است

إِلَّا الْتَرَابِ

بجز از خاک تیره اسود

إِلَّا يَبْلَى

اگر نه هرگز زهی سعادت نه

ثَنِّ احْسَا نَكَ

نتیجہ کن عطا کی خوشی بعد

ثَبَاتُ الْمَلَائِكَةِ

ہست دایم ثبات ملک بعد

ثَوَابُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ

پیش عارف کفایت سے

ثَبَاتُ النَّفْسِ بِالْغَدَاةِ

بودن نفس باغذا باشد

ثَنَاءُ الرَّحْمَنِ عَلَى

شکر تو بر عطا کنندہ نو

سُورَةُ الْحَمْدِ

جو دیکھن بابت می بایں

بِالْاِحْسَانِ عِتْدَارِ

میشودش و قلب برین بعد

بِالْعَدْلِ

ہست دایم حیات ملک بعد

مِنْ نَعِيمِ الدُّنْيَا

بہتر است از نعیم این دنیا

و ثَبَاتُ الرُّوحِ بِالْغَنَاءِ

بودن روح باغنا باشد

مُعْطَاهُ مُسْتَزِيدٌ

مستزید است بر عطا کی او

سُجْدٌ بِمَا جَعَدَ

آفتابی چرا نمی نایں

تَحْمَدُ الْمُقْبِلَ

چند اندک بود بسی بسیار

جَوْلَةُ الْبَاطِلِ سَاغَتْ

بودن باطل است کبایت

جَوَدَتِ الْكَلَامُ

نوبی قوت گرفت که گفتن

جَلِيسُ الْمَرْءِ

همین تو مثل تو با به

جَلِيسُ الْخَيْرِ

همین بن گنو غنیمت دان

جَلِيسُ السَّوِّ

همین بدست بود شیطان

كثِيرٌ

کاملی است از بیت و بی

وَجَوْلَةُ الْحَقِّ إِلَى السَّائِرَةِ

نیت حق را بنایت و نایت

فَالْإِخْتِمَامُ

کوت کن بنه و بر مگوئی سخن

مِثْلَهُ

صحبت تو با و سگو

غَنِيْمَتٌ

باش با و همین جان در جان

شَيْطَانٌ

از بدان دور سازد دشمنان

بحالکس

جَالِسِ الْفُقَرَاءِ

بنشین با فقیر و بادرویش

جَدِّ بِالْكَثِيرِ

جو دکن چون بسی درم باشد

جَمَّالُ الْمَسْرِ

خوبی مردمان بود در حرم

جَلَّ عَنْ

شد بزرگ و غم زمانه نخورد

حَسْبُكَ

حسب تو یار است در همه حال

حِلْيَةُ الرِّجَالِ لَا دَبَّ

زبور عارفان ادب باشد

تَزِدُ شُكْرًا

تا کنی شکر را تو هر دم بیش

وَاقْنَعْ بِالْقَلِيلِ

کن قناعت کهی که کم باشد

فِي الْحِلْمِ

نزف مردمان بود در عزم

لَا يَمُوتُ

آن عزیز که او نخواهد مرم

حِلْمُ الْمَرْءِ عَمُونُهُ

حلم تو به بود بسی از مال

وَحِلْيَةُ النِّسَاءِ الذَّهَبُ

زبور عورتان ذهب باشد

حَيَاءُ الْمَرْءِ

شرم تو پرده تو کردین

عزیز جمادات الطعام

آن جمادات که در طعام بود

حُرِّقَتِ الْأَوَّلَى

وقت یار و مردن اولی

حَسَنُ الْخَلْقِ

حسن خلق تو مقیم باشد

حِدَّتِ الْمَرْءِ

نیزی درد مهلک دردست

حَرَّمَ الْوَفَاءُ عَلَى

از مودم حرام گشته وفا

سِيشْرُهُ

گرفتار غیب تو بپوشید

من جمادات الکماله

بهر از تر ششی کمال بود

مَحْرِقَةُ الْأَكْبَادِ

سوز دل گشت و محرق اکباد

غَنِيْمَتٌ

مرد خوش خلق محترم باشد

عَالِيكَ

تنه خوئی همه غم و دردست

مَنْ لَا أَصْلَ لَهُ

بر رفتی که نیست اصل او را

حرف

حُرِّقْتُ الْكَافِرَ لَا دِيَّ
تَحْرِيقًا وَلَا كِبَادِي

حُسْنُ الْخَلْقِ غَنِيْمَتٌ

حَدَّثْتُ الْمَرْءَ قَلْبِيكَهُ

حَرَمُ الْوَفَاءِ عَلَى
مَنْ لَا أَصْلَ لَهُ

حِرْفَتُ الْمَرْءِ كَنْزُهُ

بیت درد کینج او باشد
مرد کا سب بسی کمو باشد

حَسْبُ الْعَبْدِ خَفِ اللَّهُ تَائِسٌ غَيْرُ

باشش سرسان ز خون وین دیرش
نا بانی تو ایمن از غیرش

خَالِفَ هَوَاكَ

تَسْتَرْخِ

کشی کن تو از هوای خودت

تا کنی عیش با رفقای خودت

خَيْرَ الْأَصْحَابِ مَنْ

دَلَّكَ عَلَى الْخَيْرِ

بهترین با آن بود در دیر

که دلالت کند ترا بر خیر

خَابَتْ صَفَقَاتُ مَنْ

بَاعَ الدِّينَ بِالدُّنْيَا

کرد عیش زان پسند رسوا

آنکه بفروخت دین با این دنیا

خَلِيلُ الْمَرْءِ

دَلِيلُ عَقْلِهِ

یار تو هم دلیل عقل تو بود

که ترا راه ای خوب نمود

خَوْفُ اللَّهِ

يُحَيِّ الْقَلْبَ

ترس حق میکند دل روشن

شادانی بیند دلت گلشن

وَدِدْتُ خَيْرَ

مِنْ مَا كُنْتُ أَلْبَسُ

دل که خالی بود ز زینت

به که بر تنه باشد تکیه

صَفَقَاتُ مَنْ
بَاعَ الدِّينَ بِالدُّنْيَا
دُرُغِ

مخلص

خَلْمٌ صَوَّبَ الْوَدَّ

زبده دوستی است حسن عیب

خَيْرُ النَّسَاءِ

بهترین زنان بد و خوش خو

خَيْرُ الْمَالِ مَا انْفَقَ

آن بود بهترین مال شما

حَسْبُ الْعَالِ

در ذل را دور نما بقضا است

دَاءُ النَّفْسِ

زحمت و درد نفس در حرص است

دَلِيلُ عَقْلِ الْمَرْءِ قَوْلُهُ

رهبر عقل او بود قول است

مِنْ خَيْرِ الْعَمَلِ

ای دل از نیکویی درین گناهیست

الْوَلَدُ الْوَدَّ

آنکه زاید است محبت شو

فِي سَبِيلِ اللَّهِ

در شود خرج در سبیل خدا

دَوَاءُ الْقَلْبِ الرِّضَا

در حق طالب رضای خدا است

فِي الْحَرْصِ

بخل را مادر و پدر حرص است

وَدَلِيلُ أَصْلِهِ فِعْلُهُ

از رهبر اصل او بود فعل است

دَمَّ عَلَى كَفِّهِ الْغَيْظُ

متصل بر تو قهر خشم فرو

سَبَّ الزَّالِ

ذم چندی از شغال است

ذَرِ الطَّائِغِيَّ

کمران را بمان بگراسی

ذَنْبٌ وَاحِدٌ كَثِيرٌ

کینه و لحدی بود بسیار

ذَوْقُهُ مَرَقَةُ السَّالَةِ

خوردن خوربای بادشهبان

ذِكْرُ الْأَوْلِيَاءِ

یاد کردن زوستان خدا

تَحَمَّدَ عَمَّا قُبَاكَ

تا ستوده شود عواقب تو

ذَمُّ الشَّيْءِ مِنَ الْإِسْتِغَاثَةِ

هر چه بر کنی نذاری دوست

فِي طُغْيَانِهِ

اگر از غرورش بر خوابی

وَالْفُطَاةُ قَلِيلٌ

کم بودی غت از جهل خمار

مَصْرَقَاتُ الشَّفَتَيْنِ

بست سوزن لبان و دمان

يَنْزِلُ الرَّحْمَةُ

میفرستند سیم حمت را

ذَلَّ الْمَرْءُ فِي الطَّمَعِ

خاربت وطمع بود ای خام

ذَلِيلُ الْفَقْرِ

خوار بی فقر پیش حق سجان

ذَلَّاقَةُ اللِّسَانِ

فصحت و تیزی زبان شما

ذِكْرُ الْمَوْتِ

باد مردن بداد دل باشد

ذِكْرُ الشَّابِ

هست یاد جوانیت حسرت

مَنْ نَسِيَ

ویدان دوست نور چشم بود

وَعِزُّهُ فِي الْفَقْنِ عَالِيَةٌ

غزنت در فنا غنمت مدام

عِنْدَ اللَّهِ عَزِيزٌ

بس عزیز هست و هست باران

رَأْسُ الْمَالِ

سر مال هست و قوت جان شما

جَاءَ الْقُلُوبِ

سخن حق صفاد دل باشد

حَسْرَتٌ

نیت پیری بکسر غم و رحمت

رُؤْيَا الْحَبِيبِ جَاءَ الْعَيْنِ

هر که خوش خورست نور چشم بود

رَاعَ أَبَاكَ لَكَ

کمن این دم رعایت پدرت

رَفَاهِيَّتِ الْعَيْشِ

لذت عیش و ذوق در امانت

رَبَّةُ الْعِلْمِ

رَبَّةُ عِلْمِ عَارِفَانِ خدایا

رِزْقَاكَ يَطْلُبَاكَ

حسبت و جوئیمو بکنند رزق

رَسْمُ الْمَوْتِ

مخبر مرگ و ولادت نیست

رَحْمَتُ

هم رحمت است نفس تو او را

يُنَاكِ ابْنَاكَ

نارحایت کند ترا پسر

فِي الْفَرْقِ

خلق را ذوق و شوق در امانت

أَعْلَى الْمُنْتَبِ

هست عالی ترین مرتبه

فَأَسْتَرْخِ

بسر تو راحت کن و کنش راحت

أَوَّلَ دَسْتِ

مردن نفس تو سعادتیست

النَّفْسِ تَتَّعِبُهَا

ساخته بمشین رنج و بلا

رابع انحق عند

کن رعایت کجاست و باب

رفیق المراء

یا بر کس دلیل عقل اوست

مرفع السنا

وزن کن مرد را بقدر کس

رحمة الصالحین

رحمت صالحان بود رحمت

زلة العا لم

زلت عالمان کبیر بود

زال العلم اهلون

افت غم هست اسان تر

غلبات النفس

آنرا مانیکه نفس شد غالب

دلیل عقل

راستی عقل نفس رفیق کوست

وزن الرجال بموازینهم

شاید حال اوست کردار کس

رحمة

رحمت فاسقان بود رحمت

کبیرة

زلت جانان کبیر بود

من موت العلماء

کز چندان عالمان روند بد

زِرَ الْمَبْرُورِ عَلَى قَدْرِ

کُن زيارت نمود در مدام

زُهِدُ الْعَالَمِ حَتَّى
تَوَاضَعُ

زهد عالمی فدا کنست تمام

زِيَارَةُ الْحَبِيبِ

و صل بار و زیارت د لبهر

زَوَايَا الدُّنْيَا
تَوَيْتَا

زشت زایان دین پرست تمام

زِيَارَةُ الضُّعَفَاءِ

زار بینان زیارت ضعیفا

زَيْنَتُ الْبَاطِلِ خَيْرٌ

زینت باطن تو ای ظاهر

اِكْرَامِهِ لَأَنْتَ

انقدر که کند ترا اکرام

مَضَلَّةٌ

زهد عالم بدایت است تمام

قَطْرِيَّةُ الْمَحَبَّةِ

غنق را تا زود بیند از سر

مَشْحُونَةٌ بِالرَّزَايَا

مخشیات بهمدان کرام

مِنْ التَّوَّابِ ضَعِ

از تو اضع بود بیا بر ما

مِنْ زِينَةِ الظَّاهِرِ

است بهتر زینت ظاهر

حرف السين

برکاتی پدید شد از حرم

سرور

فرح و شادیت باین دنیا

بسوء الخلق وحشة

بودن خلق بد بود و خست

سبیره المراء تدنی

میزرت نجر سریرت

سالمه لانسان

صحت است و سلامت انسان

سکوة اللسان

دم فرو بستن سکوت زبان

سوء الظن من الخرم

هست مارا درین غلظت حرم

بالدنی غرور

هست محض و غرور و نازیب

لا خالاص منها

که خاص می از او بود و خست

عن سریرت

ظاهر و مظهر حقیقت است

في حفظ اللسان

در بر شمع و شرب خط زبان

سالمه لانسان

هست بپیک سلامت انسان

سَادَةُ الْأُمَمِ

عالمان بهتران خلقا منند

سَكْرَةُ الْأَحْيَاءِ

مستی زنده است بد خلقی

سِلَاحُ الضُّعَفَاءِ

التَّحَكُّمُ وَقُوَّةُ الضُّعْفَاءِ

دور و دور مسرعه

در توان منع بود و بلند می رود

سِرِّ الشَّيْءِ

عیب علم ترغیب لاف بود

شَرُّ الْأَشْيَاءِ

بدتره را بود و آن کار

الْفُقَهَاءُ

جا بلان کهتران خلقا منند

سَمُوءُ الْخَلْقِ

در دور و دور و با است بد خلقی

الشَّكَاكِي

کله است و شکایتی بخفا

فِي التَّوَّابِ

در تکبیر بود همه غم و درد

شَرِّ الْعِلْمِ الصَّافِ

مرد عارف ز لاف صاف بود

أَقْرَبُهَا إِلَى الشَّرِّ

که بود و فریب او به بد بسیار

خَيْرُ الْأَمْوَالِ

بهتر کارها بود آن کار

شَمْسُ

بر بیان آن خزان منور

شُعُ الْغَنِيِّ

نخل مرد غنی عذاب بود

شِمْلَةٌ مِنَ الْمَعْرِفَةِ

بوی از معرفت بود بهتر

شَيْبَاتُ

ببریت مبدم خبر از مرگ

شِفَاءُ الْجَحَنَاتِ

دولت سرمد و شفا دجنان

أَبْعَدُهَا مِنَ الشَّرِّ

که بوده دورتر از بد بسیار

طَلَبُ الْجَنَّةِ

طلب کردن بهشت برین

عَقُوبَتِ

خلق را موت او شتاب بود

خَيْرٌ مِنَ كَثِيرِ الْعَمَلِ

بیش عارف ز طاعت بی مر

ذَاعِيَاكَ

نفس نو چون نمیکند این ذکر

قِرَاءَةُ الْقُرْآنِ

هست ای دل تلاوت قرآن

شَمْسُ

شَجْعٌ غَنِيٌّ أَفْقَرُ

بِجِيلٍ غَنِيٍّ فَفَسِيرٌ

شَرُّهُ أَكْثَرُ

شَرُّ بَارِيٍّ أَهْتَمُّ

شَرُّ النَّاسِ مَنْ

بَدَنُهُ دُرٌّ وَكَرْدُهُ كَمُّ

مَدِينَةُ الْعَبَدِ

مَدَنُ بَرِّسٍ نَجَاتٌ

مَحَبَّتُ الْبَدَنِ

مَحَبَّتُ نَفْسٍ بِمِثْلِ دُرِّهِ

صَبْرٌ لَكَ

صَبْرٌ تَوْضِيعٌ

مِنْ فَقِيرٍ سَخِيٌّ

أَرْفَقِيرٌ سَخِيٌّ كَمَا جِئْتَ

تَرَكَ الْكَافَّةَ

بِطَلْفٍ كَمَا بُوْدَ الْفَتَى

يَتَّقِيهِ النَّاسُ

أَنَّهُ بَدِيٌّ بِرَبِّهِ

مَدَنُ الْمَسْكِينِ

بِرَّكَ مَدَقٌ بُوْدَ كَمَا بُوْدَ

فِي الصَّوْمِ

عَقَلْتُ دُلَّ بِمِثْلِ دُرِّهِ

يُورِثُ الظُّفْرَ

كَرْنُومٍ بِرَبِّهِ

صَلَوَةُ الْأَسِيلِ

خلوت و ذکر و طاعت زبانه

صَلَاةُ الْبَدَنِ

خلق راست و صلاح بدن

صَلَاةُ الْإِنْسَانِ

نور قلب و صلاح آدمیان

صَاحِبُ الْخِيَارِ

شو صاحب ببردن اختیار

صَمَّةُ الْجَاهِلِ

صمت جاهل نسبت پوشش او

صِلَاةُ الرَّحَامِ

تو بخوبی با خویش و صلت

جَهَادُ فِي النَّفْسِ

نبرد و پلشت در صبح بهار

فِي الشُّكُوفِ

در شکوفه است لب و لبان

فِي حِفْظِ اللِّسَانِ

در خموشی بدان و حفظ زبان

تَأْمَنَ مِنَ الْإِثْمِ

تا شوی ایمن از بد و بدکار

سِتْرُهُ

پوششش بهتر از خموشی کو

يَكْثُرُ حَشَمُكَ

تا فراوان شوند و بر چشمست

صَالِحِ الدِّينِ فِي الْعَمَلِ

مستحق دین تو نوع باشد

حرف الف

بیت فنامن زردی لطف خدا

ضَلَّ سَعْيُ مَنْ

سعی او کمرده است و نازیب

ضِيَاءُ الْقَلْبِ

نور دل است از طومر حال

ضَرْبُ الْحَبِيبِ

ضرب عشق درد مند تر است

ضَلَّ مَنْ كَانَ

کمرده است بیدرونی

وَفَسَادُهُ فِي الصَّمْعِ

مفسد دین تو نوع باشد

ضَمِنَ اللَّهُ رِزْقَ كُلِّ أَحَدٍ

روزی را بپسند خدایق را

رَجَا بَغْيِ اللَّهِ

انگه دارد در جا بغیر خدا

مِنْ أَكْلِ الْحَالِ

خامت دل بود حرام و وبال

أَوْجَعُ

دل عاشق ز درد و غصه پر است

إِلَى الْإِثْمِ شَرَارِ

انگه مال بود بجهت بد

بیت فنامن زردی لطف خدا
ضَلَّ سَعْيُ مَنْ
سعی او کمرده است و نازیب
ضِيَاءُ الْقَلْبِ
نور دل است از طومر حال
ضَرْبُ الْحَبِيبِ
ضرب عشق درد مند تر است
ضَلَّ مَنْ كَانَ
کمرده است بیدرونی
وَفَسَادُهُ فِي الصَّمْعِ
مفسد دین تو نوع باشد
ضَمِنَ اللَّهُ رِزْقَ كُلِّ أَحَدٍ
روزی را بپسند خدایق را
رَجَا بَغْيِ اللَّهِ
انگه دارد در جا بغیر خدا
مِنْ أَكْلِ الْحَالِ
خامت دل بود حرام و وبال
أَوْجَعُ
دل عاشق ز درد و غصه پر است
إِلَى الْإِثْمِ شَرَارِ
انگه مال بود بجهت بد

ضَلَّ مَنْ بَاعَ

بیت کمراد و نافعه و رسوا

ضِيقُ الْقَلْبِ أَشَدُّ

ضیق دل سخت تر از ضیق پدید

ضَاقَتِ الدُّنْيَا

ننگ شد اینجهان بدو دشمن

ضَاقَ صَدْرُ مَنْ

ننگ شد سینه و خرد بستن

حَقَّتِ الْحَقُّ

باد خوشوقت کوه خرد چو شفق

طَوَّجَى لِمَنْ

باد خوش حال بافت فیروزیا

الدِّينَ بِالدُّنْيَا

آنکه دین را فروخت با دنیای

مِنْ ضِيقِ الْيَدِ

ننگ دل بودن تو ریج بدست

عَلَى الْمَتَا ضَبَّيْنِ

بیخ بعض از زمین دل بر گسین

ضَاقَتِ يَدُهُ

آنکه از ننگ شد بستن

طَابَ وَقْتُ مَرَاتِقِ اللَّهِ

آنکه او اعتماد کرد بحسب

رُزِقَ الْعَا فِيهِ

هر که گشت عاقبت روزی

حَالِ عُمَرُ مَنْ

عمر او شد در از رفتن غم

مَلَأَ الْأَدَبِ أَوَّلَى

جست و جویی ادب بود بهتر

طُرَّ مَعَ

خوشی بر تو بهر چه پیش آید

طَوْلُ الْعَمْرِ مَعَ الطَّاعَةِ

طول عمری بطاعت و نیکوین

حَالِ حَزَنُ مَنْ

رنجت و غم در از کردیدش

طَاعَتُ الْعَدُوِّ

طاعت دشمنان با کت نیست

قَصْرُ نَعْبَةٍ

آنکه را گونه است رنج و الم

مِنْ طَلَبِ الذَّهَبِ

از طلب کردن نایاب تر

أَلَا شَكَا

چون ترا غم بر نیاید

مِنْ خِلَعِ الْأَنْدِيَاءِ

هرست از خلعت رستم پندین

قَصْرُ رَجَاءٍ

آنکه را گونه است امیدش

مَا لَكَ

واعت دشمنان بدست

طَاعَتِ اللّٰه

طاعت حق غنیمت است ترا

طُوبَىٰ لِمَنِ

وفت آن خوشی که نسبت این اوست

مستحق

ظلم تو نیست در اطالم

ظلم الملوك اسمهل

است ظلم ملوک سب آن تر

ظَلَامَةُ الْمَظْلُومِ

درد مظلوم کے نمودن ضایع

ظَلَمَ الظَّالِمُ

ظلم ظالم کند و راهدک

غَنِيْمَةٌ

سخن این نصیحت است ترا

لَا أَهْلَ لَهُ

هر که دوست نیست جیل اوست

ظلم المرء يصير عله

نیت در دین او افسام

مِنْ دَلَالِ الرَّعِيَّةِ

از دلال رعیت است

لَا يُضَيِّعُ

عافیت داد میدهد ضایع

يَقُوْدُهُ إِلَى الْهَلَاكِ

از سر جو و ظلم بگذر پاک

ظَمُّ الْمَاءِ أَشَدُّ

خدا تشنگی مضرب و مان

ظِلُّ السُّلْطَانِ

ظل سلطان جو ظل الله است

ظُلْمَةُ الظُّلْمِ

فحمت ظلم رنج جو ر و حضا

ظِلُّ غَمْرِ

سایه غمر ظالم است مضرب

ظِلُّ الْكَرِيمِ

ظل مرد کسربم است فسج

ظِلُّ الْأَعْوَجِ

سایه کج بخت منید انهم

مِنْ ظَمَاءِ الْمَاءِ

بست برتر تشنگی ز دل

كَظِيلِ اللَّهِ

در ماک ازین برب شاه است

تَظْلِمُ الْأَيْمَانَ

سیند ست و تیره ایمان را

النَّالِ قَصِيرٌ

سایه عا دل است کثیر

فَسَجٌ

از کرم منبذ فسج ملج

أَعْوَجُ

در صفاتش بمنز جبرانم

موت الحسین

از تو قانع بداده معبود

عَبَّ الْكَادِمِ

همت عیب کلام نشویش

عَا قِبَةُ

آخر فلم سخت بتر باشد

عَلَوِ الْهَمِّ سِتِ

بستی بختت از کفران

عَدُوُّ عَا قِلْ خَسِيرٌ

دشمن عاقل شکو کردار

عُسْرُ الْمَرْءِ

غیر توانست در است نیت

عِشْقُ قِنَاعَاتِكُمْ مَلَكًا

اشوقی بادش ملک وجود

قَطْوِ يَلُهُ

میت مارا هوای تحصیلش

الظُّلْمُ وَخِيَمَةُ

مرد عالم میرش بد باشد

مِنْ الْإِيمَانِ

بسن بدیش باشد از ایمان

مَرِضٌ يَقِي جَاهِلٍ

بستر از یار جاهل بدی

مُقَدِّمَةُ الْيَسْرِ

باتو مارا محبت جانی است

عَلَيْكَ

عَلَيْكَ يَا حَفِظَ

میر تو باد اینده حفظ سازی خوا

عَقُوبَةُ الظَّالِمِ

سخنی ظالم است سرت مرگ

عَقِيبُ كُلِّ

مت دنبال هر شمی روزی

وَفِي الْفَرَجِ

مغتم گشت و ازیم غم

غَمَّةُ الْمَوْتِ أَهْوَنُ

شدت مرگ است آسان تر

غَلَامٌ عَاقِلٌ خَيْرٌ

آن جوانیکه عاقل است آنجان

دُونَ الْجَمْعِ

نیت جمع کنی کتابی مطلوب

سُرْعَةُ الْمَوْتِ

عجز خواهی تو ظالم را کن ترک

لَيْلٍ يَوْمٍ

از پی هر فرج بود سوزی

غَنَمٌ مِنْ سَلَمٍ

انگه او سالم است درین سلم

مَرْجَالُ السَّيْرِ بِأَهْوَى

از نشستن ششیم بد کو هر

مِنْ شَيْءٍ جَاهِلٍ

بهتر از پیر جاہل است بدان

غَابَ حَظُّ مَنْ

هست غایب نوایزش از تو

غَلَا قَدْرُ

بس بزرگ است قدر مقیان

غَلَا قَدْرُ

بس بزرگ است قدر و قیمت آن

غَدَّ رِيَاكَ مِنْ دَلَالِكَ

کرد با تو خیانت آبدی

غَشَّكَ مَنْ

آرد با تو ^{در} یار تو غافیل

غَضَبُكَ عَنْ

غضب تو ز راست ممت قبیح

غَابَ نَفْسُهُ

اندر غایب است نفس او

الْمُتَّقِينَ

صرف ایشان کین خلاصه جان

الْمُتَوَكِّلِينَ

که توکل کند بحق سبحان

عَلَى الْإِسَاءَةِ

آنکه او زده نماندست به بدی

أَرْضَاكَ بِالْبَاطِلِ

آنکه مغت کرد از باطل

الْحَقِّ مُقْبِلَةً

آی بر بخد ز راست مرد و ملحق

غنیمت

عَنِ مِمَّتِ الْمُؤْمِنِ

بیش عارف غنیمت مؤمن

حرف الف

گزشت میبرد شد از این بعین

فخر المرء بفعله او

فخر کردن ترا بفعل و بند

فَلَجَأَكَ عَلَى خَصْمِكَ

مغرور به دشمن خود خواری

فِعْلُ الْمَرْءِ

کار و بند دلیل اصل تو

فَرَعَ الشَّيْءَ

شایخ چیزی را بد خبر از اصل

وَجَدَانِ الْحِكْمَةِ

پیدا شد از این حکمت حسن

فَارَزَ مِنْ ظَفَرٍ بِالذِّبْرِ

انگشت یافت دست بر این

مِنْ فَخْرِهِ بِأَصْلِهِ

بیش از فخر تو بام و بد

بِالْإِحْتِمَالِ

به تحمل بود تخمین آ

يَدُلُّ عَلَى أَصْلِهِ

مست را به این دلیل تو

يُخْبِرُ عَنْ أَصْلِهِ

بیش ما به بود خبر از اصل

فَازَ مَنْ سَلِمَ

گشت فیروز و این نجات بخش

فَكَانَ كُ الْمَرْءِ

چون رانی بود نرادر صدق

فِي كُلِّ

هست هر دلی غم کاری

فَسَدَّتْ نَجْمَتُ

گشت فانیست یقین بدل ای مرد

أَعْرَفَ الْقَتْلِ

قول نوید بد خبر بار

قَوْلَ الْحَقِّ

سخن راست گفتن از دین است

مِنْ شَرِّ نَفْسِهِ

از شر او رست از بد نفسش

بِالْقَصْدِ قِ

در ددل یاد دوا بود در صدق

قَلْبٍ شُغْلُ

اندادیم حسرت غم یارب

مَنْ كَفَرَ هَا

نمیت آید که غر از آن کردیم

قَوْلَ الْمَرْءِ يُخْبِرُ قَلْبِي

را نجه در ددل نهفته از

مِنَ الدِّينِ

رو سیاه ابد سخن چهره است

قَوِّمْتُ الْقَلْبَ

تَوَدُّدِ صِحَّتِ الْوَدَّ

قَاتِلُ الْحَرِّ يُصِرُّ

بِت قَاتِلِ حَرِّ بَرِّ حَرِّ

قَدَّرَ فِي الْعَمَلِ

قَدَّرَ يَكُنْ تَوَدُّدِ عَمَلِ

قِيَمَتُ الْمَرْءِ

بِرَّ حَرِّ خَوِّ دَانِي وَبِرِّ

قَرَيْنِ الْمَرْءِ

بِمَنْشِدَتِ دَلِيلِ قَدَرِ تَوْشِدِ

قَرِيبِ الْأَشْرَارِ

قَرِيبِ بَدِيهِ زَوْجِ بَدِ عَمَلِ

مِنْ صِحَّتِ الْإِيمَانِ

تَوَدُّدِ رُوحِ الْأَرْجَالِ مِ رُوحِ

حِرْصُهُ

بِئْذَرِ أَوْرَاقِ بَرِّ بَرِّ

تَنْجِيهِ مِنَ الْغَلَلِ

تَارِيهِ الْأَرْغَمِ وَخَطَاوَزِلِ

مَا يُحِبُّهُ

أَنْ يُوَدِّقَ تَوَدُّدِ بَرِّ

دَلِيلِ دِينِهِ

بِرِّ بَرِّ بَرِّ تَوْشِدِ

مَضَرِّ

بِمَنْشِدَتِ الْأَرْغَمِ وَخَطَاوَزِلِ

قَسْوَةُ الْقَلْبِ

سختی دل بود جو این سیر

قَدْرُ الْمَرْءِ

قد توان بود که گوشتش است

مَرْفَعَةُ الْقَلْبِ

سندان خدا دوائی دل است

كَافِرٌ سَاحِي أَرْحَى

میرود کافر سخی بهشت

كُفْرَانُ النَّعْمَةِ

نعمتی اگر نیست نقصان

يَفِي

بهت پیری پسندانی درویش

مِنْ الشَّيْبِ

گر کنی خوب شستن شیرین

مَا يَحْتَمِلُهُ

ایش در سو و جهت نیست موت

كَلَامُ اللَّهِ دَوَاءُ الْقَلْبِ

ختم قرآن همه جدائی دل است

بِالْجَنَّةِ مِنْ مَسْلَمٍ شَحِيحٍ

خدا را مومن بحیل بهشت

مُرِ يُلْهَا

بهت زایل شدن اشک کفران

الشَّيْبِ دَاءٌ

بهر درد و غم و جراحت درویش

در این شعر کلمه داء به معنی درد آمده است

ش

كَفَى بِاللَّشَّيْبِ

بست پیری پسنده ای تهر

كَفَى لِلْحَسودِ

بست که فی سود احدش

كَمَالَ الْعِلْمِ

چون محل علوم در علمست

كَفَاكَ مِنْ عِيُوبٍ

بست کافی ترا عیبت جهان

كَفَاكَ هَذَا

بست کافی ترا برای غم

كَمَالَ الْجُودِ

سنانیت تجود بشدای انسان

بَا عِيَا

بهر اخبار رفتن از عالم

حَسِيدٌ

نیم خبری نمی خرد خردش

فِي الْحِلْمِ

در جرم حلم بهتر از علمست

الدُّنْيَا أَنْ لَا يَبْقَى

اینکه نبودت کی او چند آن

عِلْمًا يَلْمُوتِ

دانشش برفتن از عالم

أَلَا عَتِدَ أَرْمَعَهُ

عذر خواهی بگوید ای سلطان

م ف م

مست لاین کلام قید مقوب
لَیِّنٌ قَوِّ لَکَ

نرم کرد آن خوش حدیث
لَیْسَ الشَّیْبَ

میت پیری ز عمر تو بحساب
لَیْسَ لِلْحَسْرِ

نبود مرصود را راحت
لَیْسَ سُبُلًا

میت سلطان غم را آفت
لَیْسَ الشَّهْرَ

میت شهرت ترازو عینا کی

لَیِّنُ الْكَلَامِ قَدِ الْقَلْبِ

نبد دلها بود کلام خوب
تَحْبِیبُ

تا تو محبوب کردی و ز سبب
مِنَ الْعَمْرِ

پس غنیمت شد عهد شباب
و رَاحَتُ

لک دارد بسی غم و راحت
الْعِلْمِ زَوَالُ

میت سلطان ملک را کنت
مَوْتَ الرَّعْبِ

میت شهرت ترازو انا کی

تَكَلِّ عِدْلًا مَّصْلَحَةً

بشخصیت به سبب عدل

أَلَا عِدَاوَةَ الْحَسَدِ

که این کینه شود و بد

مَنْ عَلَتْ شِمَاهُ طَالَتْ

بلند شود آوازه او و بلند

فَسَمِ اَوْشَدَ دِرَازُ نَمَتِ

کثر شد ملاقه

بگراشت بلند است او

مَنْ كَثُرَ كَلَامُهُ

باز او بلند است گفتار

مَشْرَبُ الْعَذَابِ

مشراب عذاب دردم باشد

مَجْلِسُ الْعِلْمِ

مجلس علم به است

مَمْلُوكَةُ الْمَرْءِ

مملکت از شخص است

نمیکنند شرم و شرم

مَنْ دَحِمَ

فلو خوشتر در زمانه کم باشد

رَوْضَةُ الْجَنَّةِ

بهار بهشت است

حِدَّةُ طَبْعِهِ

تیز طبع بود و زحمت

مُصَاحِبَتِ الْأَشْرَارِ

مُحِبِّ بَشَرٍ كَثُرَتْ

مَا نَدِمَ مَنْ

أَشْرَيْنَ كَسْرَ شَوْءٍ وَشَرِّ

مَجْلِسِ الْكِرَامِ

سَمْعِ بَرْكَاتِ

مَنْقِبَةِ الْمَرْءِ

مَنْفَتِ تَوْبُهُ وَبُزْزِ بَارِئِ

مَجَالِسَةِ الْأَحْدَاثِ

مَجْلِسِ مَقْدِيسِ

مَرْفَعَةِ

نُورِ مَوْجِدِ قِيَامِ بِلَدِ

وَكُوبِ بِالْجَمْرِ

بِالْمُحِبِّينَ مُصَاحِبَتِ الشَّرِّ

سَكَّتِ

بِشَرِّ زَوْجَائِي وَبِشَرِّ

حُصُونِ الْكَلَامِ

جَوْنِ حَمْدِ بَرِّ شَوْءٍ مَكْرَهٍ

تَحْتَ لِسَانِهِ

بِشَرِّ خَائِشِ زَنْقَتِ بَرِّ

مَفْسِدَةِ الدِّينِ

مَجْلِسِ شَرِّ مَرْتَدِ

نُورِ الْمُؤْمِنِ مَرْقِيَامِ

نُورِ الْمُؤْمِنِ مَرْقِيَامِ

نُورِ الْمُؤْمِنِ مَرْقِيَامِ

نُورِ الْمُؤْمِنِ مَرْقِيَامِ

نَسِيحَاتِ الْمَوْتِ
بهت سپهر مرگ و کرب و
نور قلبك بالصَّلوة

ساز روشن و است بر عباده
نَعْتُ إِلَى نَفْسِكَ
نور و روشنایی به خود

خبر و لب میرسد به نو
نَمِ امِنًا تَكُونُ
در حالت ایمنی

خواب گشت در مقام امن و گرم
نَسِيلُ الْمُحْيِ
نوازشگر و زنده کننده

و ملر محبوب و در غما باشد
نَارُ الْفَرَقَةِ أَحْمَرُ
آتش جزو سوزنده رویان

مِنْ صِدْقِ الْقَلْبِ
عاشق از مرگ گریز و غافل
فِي الظُّلَمِ

آن زمانی که در شب و ظلمات
حِينَ شَابَ رَأْسُكَ

آن زمانی که پیر شد بر نو
فِي امْتِدَادِ الْفَرَّاشِ

تا به پیش بر نو در بهایی نرم
فِي الْغِنَى

در دشت شمر چاه و دوا باشد
مِنْ نَارِ جَهَنَّمَ
تیر از نار دوزخست بر آید

نور مشیات

نور پرست کبریا

نصرة الوجه في الصدق

لا تظلمه بالحق

و نیت پرست کبریا

نور مشیات

نار و نور در صدق

وضع الشيء في

وضع غير موضع

و شر صدقة المنة

کبریا و کبریا

ولايت الا حقيق

زودمان و ولايت

ويل لمن ساء

جای و بد و ختم

خوب و بد در صدق

غیر موضع ظلم

بست ظلم و بد

اکثر من اجره

جرم او را زودتر

سرعة الزوال

زودمان و زوال

خلقته و قبح خلقه

او را بد خلق و قبح

او را بد خلق و قبح

وَحِطَّةٌ مِّنْ خَيْرٍ مِّنْ جَلِيدِ السَّعَةِ

و حجتی است از خیر از جلدی است از سعت

وَإِسَّاكَ مِنْ تَخَافُ عَنْكَ

و ایستادگی از آن که می ترسید از آن

وَالَاكَ مَنْ لَمْ يَعَادِكَ

و آنرا که کسی که از تو دشمنی نکرده

وَيْلٌ لِلْحَسودِ

و ایستادگی است از آن که دشمنی می کند

وَيْلٌ لِّلْطِفْلِ

و ایستادگی است از آن که کودک است

وَيْلٌ لِّمَنْ وَتَرَ

و ایستادگی است از آن که رها کرد

عَمُّومُ الْمَرْءِ بِقَدَرِ هِمَّتِهِ

در او جان نامت است او

تَصِيحَتِ الْعُدُوِّ

اگر شود در دست دشمن

وَهُمُ الشَّقِيُّ دُنْيَاهُ

و آنها خود دشمن تو

فِي الْعَجَبِ

خوب است عادت مکر و زنجب

مِرْجَبُكَ مِرْالْأَسَدِ

که گریز از شیر مردم در

هَمَّتُهُ

بمزد است سر زجبت

فَكَمْ يَغْدِرُ هِمَّتِ أَوَّلِي

هَيْهَاتَ مِنْ

در با شتر از نصبت دشمن

هَمُّ السَّعِيدِ أَخِيَّتُهُ

غیر هم خورد سعد و غم

مَا أَكَلَتْ الْمَرْءَ

چون بگذاشت بود ز عجب

هَرَبُكَ مِنْ نَفْسِكَ أَنْفَعُ

که گریز از نفس خود بهتر

هَامَتُ الْمَرْءَ

فشر در دست همت او

مَشَمَّ الشَّرِّ يَدِ

بر سر زویر نه کرد و خورد

هَلَاكَ أَحْسَرِيصٌ

نزد مرد حیرت بر غافل ماند

هَمَّتُ الْمَرْءُ

همت مرد و نهمنز سر بند

حَاسِتٌ مَا عِنْدَكَ

نزد تو آنچه هست پیش آور

بُهِتَ دِينَ الْكِرَامِ وَبُهِتَ

لَا فَقَرَّ

بُهِتَ مَخَاجِ الْبُزْجِ عَاقِلٌ

غَيْرُ أَكِلِهِ

غیر از خورد و او را غصه نبرد

وَهُوَ لَا يَعْلَمُ

و نه بداند هر صر جابل ماند

قِمَّتُهُ

شکر او گو که نعمت سر بند

تَعْرِفُ بِهِ

ناشناسد ترا بان و لیسر

لَا دِينَ لِمَنْ لَا صِرَافَتَ لَهُ

هیچ پیر بنزد نخوت نیست

لِلْعَا قِلِ

هست مخاج و بینوا جابل

لَا كَرَامَتَ

نیست احسان و جود و کفا

لَا رَا حَتُّ

نیست راحت سود و آرا

لَا غَمَّ

هیچ غم نیست درد و فراح

لَا حُرْمَةَ

نیست حرمت بهمت و زناحق

لَا وَفَاءَ

نیست زن را وفاداری و عهد

لَا قَذْفَ

نیست دشنام مرد و فاحش را

لِلْمَكَا ذَرِبَ

بهت دشنام خلف بر کاف و ب

لِلْحَسَنِ

از حسد با کینه در و فاح را

لِلْقَا نَعِ

هیچ چیز نشد با مانع

لِلْفَا سَقِ

بهت عزت بهت و در عاشق

لِلْمَرْوَةِ

رازد از مشوره زار و سیر و کشت

لِلْفَا حَشِرَ

که دشنام مرد و فاحش را

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

نیست آئین درو که انانیت

لَا غِنَىٰ لِّمَن

هست محتاج و نیست مال و زر

لَا غِنَىٰ لِّمَن

نیست مال و بود غم جانش

لَا غِيْبَةَ

نیست غیبت خیر مانوی

میرسد با تو از بد و نیب کو

يَعْمَلُ النَّامُ فِي

در زمانی که میکنند نام

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

درو که از فیهم شک نیست

لَا فَضْلَ لَهُ

انکه را که نیست فضل و هنر

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

انکه را که نیست ایمانش

لِلْفَا سِقِ

هست غنیمت کریم عاشق را

يَا تِيكَ مَا قُدِّرَ لَكَ

آنچه تقدیر کرده حق با تو

سَاعَةَ فِتْنَةِ أَشْهَرِ

فتنه تو که شد باده نام

يَزِيدُ الصَّدَقَةَ

صوفه میکند چه علم زیاده

يَطْلُبُكَ التَّرْقِ

جست و جو بر تو میکند روش

يَأْمَنُ الْخَافِ إِذَا

در خایف ز ترس خود برادر

يَصِيرُ أَمْرُ الصَّبْرِ

میکشد کار صابران بمراد

يَسُودُ الْمَرْءُ قَوْمَهُ

میشود در مهر خویش

يَأْسُنُ الْقَلْبَ

سست گردان قلب است نفس

فِي الْعُمْرِ

چو در میکند به سنده و آرا

كَمَا تَطْلُبُهُ

چون توکند به پیش شرب و روش

وَصَلَ إِلَى مَا خَافَهُ

چون رسد او بآنچه ترسد

إِلَى مُرَادِهِ

صبر کردن تا برسد روان بمراد

بِإِحْسَانِ إِلَيْهِمْ

گريختن کند بپرسش

رَاحَةُ النَّفْسِ

آزاد و سست نفس

يَسْعَدُ الْمَرْجُلُ

مرد نیکو شود بهیچ نیک

يَبْلُغُ الْمَرْءُ بِالْصِّدْقِ

رسان تو ز روبر صدق و صدا

شکسته که طر نه شد مقصودم

مَسْجِدُ جَانِ نَقْطِ سَمِ وَ لَكِنْ ذَرَا

وصف ابر نقطه چشم نوار گفتن

مَشُودِ حَسْبِ حَالِ از و گلشن

هشتصد پنج بود با بهشت

رَفْتَهُ بَدْرُ بَانَزْدَه ز ماه صبا

م

بِمَصَاحِبَةِ السَّعِيدِ

قرب بدو رسد کند چون

مَنَازِلِ الْكِبَارِ

مقامات او بهار خدا

ابر کتاب امیر حکم علوم

که شود چشم جان از و دنیا

در ابر نقطه چشم چون نوار سخن

خانه دل شود با و گلشن

طرح ابر نقطه انقاف افتاد

کین مقامات نقطه گفت تمام

چون که شد نقطه این رسم سادش

از و غار بکس سخن کو ماه

نَبِيَّ الْإِسْلَامِ عَلَى خَمْسَةِ أَنْوَاعٍ
 نَبِيَّ الْإِسْلَامِ عَلَى خَمْسَةِ أَنْوَاعٍ

الْكَرِيمُ لَا يَأْكُلُ وَيُعْطِي السَّخِيُّ لَا يَأْكُلُ وَيُعْطِي

کریم آنست که نمی خورد و می بخشد سخی آنست که می خورد و می بخشد

الْبَخِيلُ لَا يَأْكُلُ وَلَا يُعْطِي اللَّئِيمُ لَا يَأْكُلُ وَلَا يُعْطِي

بخیل آنست که می خورد و نمی بخشد لئیم آنست که نمی خورد و نمی بخشد

السَّخِيُّ لَا يَأْكُلُ وَلَا يُعْطِي وَتَمْنَعُ عَمْرٍاءَ الْمُعْطِي

بدبخش آنست که نمی خورد و نمی بخشد و تمنع میکند دیگر را از بخشش